

проблеми, уміння інтерпретувати факти або статистичну інформацію, уміння прогнозувати хід подальших дій, уміння оцінити ситуацію через призму власного досвіду і прийняти правильне рішення. Прагматичний компонент інтерактивного навчання полягає у формуванні внутрішньої мотивації до оволодіння курсом професійно орієнтованої іноземної мови з урахуванням міжкультурних особливостей іншомовної комунікації. Окрім того, інтерактивне навчання актуалізує комплекс професійних знань та умінь студентів, формує такі якості, як готовність адаптуватися в нових умовах, здатність до інноваційного мислення, креативність, ініціативність, відповідальність. Таким чином, формуючи свою іншомовну комунікативну компетентність за допомогою широкого діапазону видів інтерактивної навчальної діяльності, студенти здійснюють професійну підготовку з акцентом на міжкультурні особливості мовлення.

Література

1. Грищенко В.Д. Аспекты содержания обучения межкультурной коммуникации в языковом вузе / Вера Дмитриевна Грищенко / Вестник МГОУ. — 2012. — №2. — С. 79–84. (Серия: Педагогика).
2. Мальцева, К.С. Міжкультурні непорозуміння і проблема міжкультурного перекладу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук: спец. 09.00.04 «Філософська антропологія, філософія культури» / К.С. Мальцева. — К., 2002. — 20 с.
3. Кашлев С.С. Интерактивные методы обучения педагогике / Сергей Семенович Кашлев. — Минск: Вышейш. шк., 2004. — 176 с.
4. Семенчук Ю.О. Розвиток умінь міжкультурного спілкування у майбутніх економістів / Юліан Олексійович Семенчук // Іноземні мови. — 2011. — №3(67). — С. 32–37.
5. Юсупова Л.Г. Развитие готовности студентов неязыковых специальностей вуза к межкультурной коммуникации / Ляля Гайнулловна Юсупова: Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.08 / ГОУ ВПО Магнитогорский госуд. технич. ун-т имени Г. И. Носова. — Челябинск, 2008. — 20 с.

Случайна Л.О.

кандидат політичних наук

доцент кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ПЕДАГОГІЧІ ТЕХНОЛОГІЇ ОЦІНЮВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРІВ КНЕУ

Анотація. У статті надається теоретичне обґрунтування технологій оцінювання міжкультурної компетентності магістрів КНЕУ та приклади застосування деяких технологій у практиці викладання курсу «Міжкультурна комунікація».

Ключові слова: міжкультурна компетентність, технології оцінювання, інструменти оцінювання, критерії оцінювання, навчальні досягнення.

Abstract. *The author attempts to give theoretical support to the methods of assessing masters' learning achievements in Intercultural communications. She also shows how these theories correlate with the measuring of Intercultural competence and its assessment inventory developed by specialists at KNEU.*

Key words: *intercultural competence, assessment of learning achievements, pedagogic technologies, assessment criteria.*

Постановка проблеми. Сучасна історія вчить про те, що будь-які економічні чи політичні реформи у державі мають бути підкріплені якісною реформою освіти. Це зумовлює необхідність створення якісно нової, системної освіти, орієнтованої на відкритий діалог викладачів і студентів та їх творчу взаємодію. Сучасна українська система освіти, що трансформується за принципами Болонської конвенції, має на меті формування особистості, здатної ефективно діяти в умовах відкритого, нелінійного, глобалізованого світу.

Новий закон «Про вищу освіту», розроблений Міністерством освіти України у 2014 р., передбачає декілька інноваційних норм для адаптації вітчизняної освіти до міжнародних стандартів. Процес адаптації спрямовується на уніфікацію українського та європейського дипломів на основі прозорих і зрозумілих принципів і критеріїв організації навчання у ВНЗ. Безсумнівно, що впровадження нових методів навчання актуалізує необхідність інтегративного підходу як в забезпеченні навчальної діяльності так і в оцінюванні її результатів для отримання цілісного результату якості освіти [1, с. 7].

Невпинний процес інтеграції України до світової економіки, підготовка до вступу до Європейської спільноти, активізація академічної мобільності студентів вимагають особливого підходу до проблем міжкультурного спілкування. В галузі викладання іноземних мов визнається, що студенти потребують не лише суто лінгвістичних знань і компетенцій, а й соціокультурних і міжкультурних. Йдучи назустріч цим викликам, у 2015 році в Київському національному економічному університеті було розпочато викладання англomовного курсу «Міжкультурна комунікація» на магістерському рівні. Відтак, проблема педагогічних технологій контролю та оцінювання рівня сформованості міжкультурної компетентності (далі — МКК) та їх відповідності до європейських стандартів набула особливої актуальності для фахівців кафедри іноземних мов і міжкультурної комунікації.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання контролю та оцінювання навчальних досягнень у вищій школі вивчалися вітчизняними та зарубіжними фахівцями (С. Ніколаєва, Г. Бакаєва, І. Зимня, М. Євтух, Є. Лузик, А. Колот, Л. Дибкова, Г. Голуб, В. Коккота, Н. Крилова, О. Лагодинський, Л. Одерій, Н. Яцканич, К. Інгенкамп, Н. Гронлунд, Р. Мильруд, С. Stansfield, D. Kenyon, J. Clark, J. Liskin-Gasparro та ін.).

Фахівці ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» також беруть активну участь у дослідженні методичних та практичних аспектів застосування та розвитку системи контролю знань. Так, у 2017 р. у зв'язку із запровадженням рейтингового оцінювання освітніх досягнень учасників навчального процесу, в КНЕУ було розроблено Положення про порядок оцінювання результатів навчальної діяльності студентів.

Проте, багатоаспектність системної діагностики міжкультурної компетенції магістрів економічного ВНЗ потребує додаткового дослідження.

Метою статті є обґрунтування відповідності окремих технологій контролю та оцінювання рівня сформованості МКК майбутніх фахівців у галузі міжнародної економіки рекомендаціям Ради Європи, Міністерства освіти і науки України та Положення про порядок оцінювання результатів навчальної діяльності студентів КНЕУ.

Виклад основного матеріалу. Програма інноваційного розвитку кафедри іноземних мов і міжкультурної комунікації передбачає забезпечення особистісно-орієнтованої мовної підготовки студентів та аспірантів, спрямованої на формування навичок іншомовного професійного спілкування високої якості, а також сприяння інтеграції студентів у світове економічне співтовариство. У таких умовах під концепцією контролю та оцінювання рівня сформованості МКК є сенс вважати напрямки підготовки студентів, що окреслюють технології виміру рівня сформованості культурної чутливості і здатності вибирати й використовувати різноманітні комунікативні стратегії у спілкуванні з представниками інших культур, розуміючи цінності та переконання, характерні для інших культур.

Педагогічні технології контролю та оцінювання є інструментами (методами, прийомами, способами, засобами, завданнями), що дають змогу діагностувати і прогнозувати якість підготовки. Магістерський рівень вищої освіти передбачає здобуття поглиблених знань для ефективного виконання завдань інноваційного характеру, отже концепція контролю та оцінювання МКК має ґрунтуватися на сучасних наукових підходах щодо критеріїв, показників і рівнів її сформованості.

Під критерієм ми розуміємо певну ознаку, на підставі якої здійснюється оцінка якості та простежуються зміни у її розвитку. У науковій літературі виокремлюють мотиваційний, аксіологічний та когнітивний критерії сформованості МКК.

На переконання фахівців КНЕУ, показниками сформованості окремих критеріїв є:

- мотиваційний критерій — здатність до самоаналізу власних мотивів і смислів навчальної діяльності; самовдосконалення і самоосвіти; гуманістичної орієнтації поглядів та прагнень;

- аксіологічний критерій — усвідомлення цінності знань для професійної діяльності; розуміння значущості нових знань для саморозвитку і професійного вдосконалення; наявність власної ієрархії цінностей;

- когнітивний критерій — сформованість системності, аналітичності й гнучкості мислення; знання психологічних особливостей представників інших культур; індивідуальний культурно-психологічний світогляд [2, с. 215].

Оскільки дисципліна «Міжкультурна комунікація» має світоглядний характер, то об'єктами оцінювання МКК мають бути складники, які піддаються оцінюванню і безпосередньо пов'язані з використанням мови (лінгвістичні маркери соціальних стосунків, реєстр, соціокультурні знання, стиль і таке інше). Такі знання розглядаються окремо від комунікативної мовної компетенції [3, с. 15].

Узагальнення зарубіжного досвіду і досвіду країн, які приєдналися до Болонського процесу, дає підстави виокремити такі аспекти застосування та розвитку системи контролю знань в сучасному університеті:

- запровадження комплексних систем оцінювання та використання різноманітних шкал і критеріїв для діагностики навчальної діяльності;
- посилення ролі поточного контролю, засобами якого перевіряються й оцінюються вміння робити презентації, писати есе, брати участь у рольовій грі та проектній роботі;
- переважне проведення іспитів у письмовій формі;
- прозорість навчального процесу, обізнаність студентів щодо змісту початкових планів та програм;
- підвищення частки поточного контролю у підсумковому оцінюванні; надання інструментів для здійснення самоконтролю і самоперевірки;
- зростання ролі тестової технології оцінювання навчальної успішності та ін.

Принципово важливою є й точка зору зарубіжних фахівців, згідно з якою система оцінювання рівня сформованості МКК має складатися з якісного і кількісного компонентів. До інструментів якісного компонента вони відносять опис дескрипторів МКК (Intercultural Developmental Inventory), коефіцієнт культурного розвитку (Cultural Intelligence (CQ) Measurement), анкети полікультурної особистості (Multicultural Personality Questionnaire). Якісним показником сформованості МКК вважають атестацію фахівця з міжкультурної комунікації і співпраці (Intercultural Communication and Collaboration Appraisal) [4].

У процесі викладання курсу «Міжкультурна комунікація» фахівцями КНЕУ були відпрацьовані засоби діагностики, які, на наш погляд, можуть забезпечити поступ на шляху до формування цілісної системи технологій оцінювання знань, яка б повністю відповідала викладеним вище теоретичним і науковим підходам.

Як приклад, ми наводимо фрагменти деяких інструментів для оцінювання навчальних досягнень з курсу «Міжкультурна комунікація»:

1) зведеної таблиці поточного і підсумкового оцінювання за триместр

№	Discussion areas	Task	Time limits	Points
1.	Understanding cultures. Defining culture.	discussion, teamwork testing	December, 2016	5 5
8.	Module control			10
9.	Individual work: — presentation — project work		throughout the term	10+10
10.	Total			100

2) шкали оцінювання екзаменаційних завдань

Оцінка	Рівень знань	Критерії оцінювання знань
40	відмінний	Есе. Студентом надано вичерпний аналіз поставленої проблеми та при цьому показав високі знання понятійного апарату і теоретичних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій та явищ. Студентом було продемонстровано відповідну академічну доброчесність, грамотність, лексичну складність, логічність та зв'язність розташування тексту, наявність відповідних дискурсивних маркерів та дотримання вимог щодо обсягу есе. Тест. Студент правильно виконав тестове завдання і не припустився помилок.

3) анкети для отримання зворотного зв'язку з магістрами, розробленої нашими американськими партнерами

Motivation and mentoring

SD D A SA

1. The instructor stimulated my interest in learning.
2. The instructor encouraged me to participate actively in the work of this course.
4. The instructor treated me with respect.
5. The instructor treated students fairly.
6. My own commitment to this course motivated me to

4) програми курсу, де зазначається про таке:

«...при оцінюванні враховується кількість балів за поточну успішність — 0–60 балів та кількість балів за виконання завдань на екзамені — 0–40 балів. Загальна оцінка не перевищує 100 балів» .

Серед інших інструментів — опис дескрипторів МКК, питання для самоперевірки, тестові завдання різного характеру; критерії оцінювання презентаційних навичок і навичок проектної роботи.

Висновок. Без сумніву, за основними параметрами педагогічні технології визначення рівня сформованості МКК, що розробляються фахівцями КНЕУ, вписуються у ті засади, яких дотримуються більшість сучасних зарубіжних університетів. Питання педагогічних технологій, що лежать в основі оцінювання навчальних досягнень з дисципліни «Міжкультурна комунікація» потребує

системного підходу, адже саме оцінка якості знань є важливим складником ефективного навчального процесу.

Література

1. Євтух М.Б. Інноваційні методи оцінювання навчальних досягнень: моногр. / М.Б. Євтух, Е.В. Лузік, Л.М. Дибкова. — К.: КНЕУ, 2010. — 248 с.
2. Александрова Н.М. Формування управлінської культури майбутніх викладачів економіки в економічному університеті: дис. ... канд. пед наук: 13.00.04 / Н.М. Александрова — Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України. — Київ, 2015.— 379 с.
3. Програма з англійської мови для професійного спілкування. Колектив авторів: Г.Є Бакаєва, О.А. Борисенко, І.І. Зуєнок, В.О. Іваніщева, Л.Й. Кліменко, А.О. Ходцева. — К.: Ленвіт, 2005 — 119 с.
4. Griffith R. et al. Assessing Intercultural Communication in Higher Education: Existing Research and Future Directions. Wiley Online Library, 2016. Retrieved from online.library.wiley.com/doi/10.1002/ets2.12112/full

Szafernaker-Świrko A.
Doktor nauk filologicznych
Katedra Ukrainistyki
Uniwersytet Warszawski

PRECEDENSOWOŚĆ W JĘZYKU JAKO PROBLEM GLOTTODYDAKTYCZNY (na materiale polskich antroponimów precedensowych)

Problematyka precedensowości w języku jest ściśle związana z zagadnieniem nauczania języka przez pryzmat kultury. Nabywanie kompetencji kulturowej na zajęciach języków obcych jest jednym z głównych celów dydaktycznych, które powinni stawiać nauczyciele języków obcych. Komunikacja międzykulturowa to złożony proces zachodzący między przedstawicielami odrębnych społeczności językowo-kulturowych. Ma ona na celu przede wszystkim nawiązanie adekwatnego kontaktu pomiędzy uczestnikami komunikacji oraz zapewnić im wzajemne zrozumienie. Nieznajomość kultur może doprowadzić do nieporozumień na płaszczyźnie kulturowej lub do zakłócenia aktu komunikacji. Mówiąc o komunikacji międzykulturowej, mamy na myśli «общение языковых личностей, принадлежащих различным лингвокультурным сообществам, которые как и любая коммуникация, представляет собой взаимодействие говорящих сознаний» [5, с. 10]. Z perspektywy nauczyciela rozwijanie kompetencji interkulturowej uczniów powinno być jednym z głównych celów, ponieważ jest ona niezbędna do niezakłóconego przebiegu komunikacji, w tym również do prawidłowej interpretacji odebranej informacji [3, с. 29]. Podejście interkulturowe do nauczania języków obcych stawia nauczyciela w nowej roli - w roli mediatora kulturowego [1].